

Datum
2021-03-18
Adress
Henrik Smithsgatan 13
Diarienummer
SN-2021-221

Yttrande

Till
Servicenämnden

Nämndinitiativ om ökad andel närproducerade livsmedel i skolmaten

Sammanfattning

Sverigedemokraterna har inkommit med ett nämndinitiativ om att öka andelen närproducerade livsmedel i skolmaten. Sverigedemokraterna föreslår servicenämnden besluta att uppdra åt förvaltningen att redovisa exempel på kommuner som infört mer närproducerat i skolmaten och hur de agerat för detta.

Servicenämndens arbetsutskott 2021-02-18 föreslog servicenämnden att uppdra åt serviceförvaltningen att återkomma i frågan utifrån nämndinitiativet och servicenämnden 2021-03-02 beslutade att uppdra åt serviceförvaltningen att återkomma i frågan utifrån nämndinitiativet.

Det finns i dagsläget ingen fastslagen definition av vad som räknas som närproducerat. Idag köps större delen av skolrestaurangens livsmedel in från Europa, ca 90%, varav 55% är svenskproducerat. De kommuner som serverar en närproducerad meny är oftast mindre kommuner med ett mindre livsmedelsbehov. Serviceförvaltningens möjlighet att öka andelen närproducerade livsmedel är begränsad då det skulle kräva ett politiskt helhetsgrepp för hela staden.

Yttrande

Idag gör serviceförvaltningen inköp av livsmedel till större delen från Europa. Serviceförvaltningen ställer krav på att upphandlat kött följer svenska djurskyddsregler vilka är hårdast i världen. Den sojafärs som köps in är ekologisk och odlad i EU. Idag försöker förvaltningen hitta möjligheter att upphandla livsmedel i enlighet med Lagen om offentlig upphandling (LOU), Malmö stads policy för hållbarhet och mat och inköspolicyn. Försök har gjorts att bryta ut frukt och grönt-avtalet och trots god dialog med marknaden kom det inget anbud eftersom avtalet, på grund av för liten volym och för många leveransställen, inte var lönsamt.

Närproducerat

Det finns idag ingen definition av vad som räknas som närproducerat. Om man räknar på en omkrets på 10 mil från Malmö täcks Skåne och delar av Danmark in. Vid omkrets 30 mil

från Malmö täcks södra Sverige, större delen av Danmark, norra Tyskland och nordvästra Polen in. Vid en omkrets om 50 mil från Malmö täcks Sverige upp till Stockholm i öster, Oslo i väster in, hela Danmark, delar av Nederländerna, Tyskland, Polen och Ryssland in.

2020 beslutade Region Skåne att ta fram en egen definition av närproducerat för att kunna mäta sina inköp: ”Livsmedel som har sitt ursprung och är förädlad i följande regioner: Region Skåne, Region Jönköpings län, Region Kronoberg, Region Kalmar län, Region Blekinge, Region Östergötland, Region Halland, Västra Götalandsregionen samt hela Danmark”. 2020-11-22 kommunicerades det ut i Sydsvenskan att man drog man tillbaka sin definition av närproducerat efter mycket kritik från branschorganisationer, media samt oppositionen vilket visar på frågans komplexitet. Som jämförelse kan nämnas att Region Skåne använder sig av 6 leveransställen och ett avtalsvärde på 40 miljoner. Malmö stad har 800 leveransställen och ett avtalsvärde på 180 miljoner gällande grossistupphandling.

Hur gör andra kommuner?

De kommuner i Sverige som serverar en närproducerad meny är oftast mindre kommuner med ett mindre livsmedelsbehov, exempelvis Boden¹. Här ställs krav på ”svensk råvara” vilket står för att djur ska vara födda, uppvuxna, slaktade och beredda i Sverige. I Värnamo ställs krav på att det ska vara möjligt att göra studiebesök². Rättvik är en kommun där andelen närproducerat är hög på grund av att en gymnasieskola odlar potatis och föder upp kor³. Som jämförelse går det 460 kvm per Malmöbo på kommunens area och cirka 200 000 kvm per Rättviksbo på Rättviks kommuns area. Skillnaderna i tillgången till öppet landskap påverkar möjligheten till självförsörjning av närproducerade livsmedel.

Vad säger lagen och våra styrdokument?

Lagstiftningen inom EU är inte helt harmoniserad när det gäller produktion av råvaror och förädling till livsmedelsprodukter. Det finns EU-rättsliga bestämmelser som alla medlemsstater måste följa, men varje medlemsstat kan dessutom välja att i sin nationella lagstiftning ha bestämmelser som går längre. Det har Sverige valt att ha. Det finns inget förbud mot att i en upphandling ställa krav som omfattas av svensk lagstiftning. Däremot är det inte tillåtet att kräva att varorna ska vara producerade enligt svensk lagstiftning. Ett så omfattande krav är inte praktiskt möjligt att kontrollera. Det är inte heller tydligt för alla tänkbara leverantörer vad det innebär och det kan vara diskriminerande mot andra tänkbara leverantörer än svenska.

Det kan alltså vara tillåtet att exempelvis kräva att djur ska vara bedövade vid slakt även om detta omfattas av svensk lagstiftning. Kravet om bedövning innebär inte en omotiverad konkurrensbegränsning. När det gäller krav som omfattas av djurskyddsförordningen eller

¹ Uppgift hämtad från upphandlingsverktyget Tendsign

² Uppgift hämtad från upphandlingsverktyget Tendsign

³ Dagens Samhälle 2021-03-02: <https://www.dagensamhalle.se/nyhet/sa-handlar-kommunen-lokal-mat-av-sig-sjalv-35550>

djurskyddslagen kan konkurrensbegränsningen motiveras genom att det finns särskilda skyddsintressen för djurs liv och hälsa.

Serviceförvaltningen följer Malmö stads policy för hållbar utveckling och mat. Det innebär bland annat att förvaltningen verkar för att matinköpen ska bli mer hållbara ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Malmö stads inköbspolicy ställer upp miljökrav såsom klimatfrågan, biologisk mångfald och hälsa. Kraven anpassas efter det aktuella produktområdet och kan bland annat avse miljömärkningar, krav på minskade utsläpp vid transporter och hållbart skogsbruk och fiske. Förutom att ställa enskilda miljökrav i upphandlingar försöker vi hitta effektiva helhetslösningar med mindre miljöpåverkan, som exempelvis att genomföra upphandlingar med cirkulära inslag.

Kan serviceförvaltningen göra mer?

För att det ska vara möjligt för serviceförvaltningen att öka andelen närproducerade livsmedel i skolan krävs ett politiskt helhetsgrepp för hela staden. Det faller på kommunfullmäktige att besluta om Malmö stads definition av närproducerat och besluta om styrdokument som styr på vilka grunder serviceförvaltningen upphandlar livsmedel.

Serviceledare

.....
Louise Strand
.....